

Miljø
Skovløkken 4, Tejn 3770 Allinge

Moseløkken Granitbrud
Zurface A/S

Bornholms Regionskommune
Center for Miljø, Plan og Kultur
Miljø
raastoffer@brk.dk
www.brk.dk
CVR: 26 69 63 48
J. nr. 23/17833

28. april 2025

Afgørelse: Ikke miljøvurderingspligt for råstofindvinding i Moseløkken Granitbrud

Bornholms Regionskommune har den 6. juli 2023 modtaget en ansøgning med tilhørende bilag om indvinding af råstoffer på matr.nr. 1x, Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorde, Moseløkkevej 9, 3770 Allinge. Ansøgningsmaterialet til et større indvindingsområde på matriklen har været i høring hos berørte myndigheder fra 25. januar 2024 til 8. februar 2024. På baggrund af høringssvar, er det ansøgte graveområde den 13. december 2024 blevet revideret så graveområdet er indskrænket i forhold til det oprindeligt ansøgte. Da projektet herefter vurderes at udgøre en mindre miljøpåvirkning, er den reviderede ansøgning, med indskrænket graveområde, ikke sendt i bred høring. Dog er de berørte myndigheder indenfor natur blevet hørt igen fra 28. januar 2025 til 5. februar 2025, hvor alle svar var indkommet.

Afgørelse

Bornholms Regionskommune har vurderet, at projektet ikke vil resultere i væsentlige miljøpåvirkninger og derfor ikke er omfattet af krav om miljøvurdering og tilladelse (VVM-pligt). Afgørelsen er truffet i henhold til miljøvurderingsloven¹ § 21, stk. 1.

Afgørelsen er begrundet i:

- At graveområdet ligger indenfor et i råstofplanen udpeget råstofindvindingsområde
- At projektet ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder
- At projektet ikke vil påvirke individer af bilag IV-arter eller deres yngle- og rasteområder.
- At projektet ikke strider mod den planlægningsmæssige anvendelse af området
- At projektet ikke forringer tilstanden af overfladevandområder og grundvandsforekomster eller hindrer opfyldelse af fastlagte miljømål for disse
- At der samlet set vurderes ikke at være væsentlige miljøpåvirkninger af projektet
- At graveområdet er på 2,1 ha hvilket er væsentligt under de 25 ha som udløser obligatorisk miljøvurderingspligt

Denne afgørelse bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden for tre år, efter at den er meddelt, eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år jf. miljøvurderingslovens § 39.

Screeningsafgørelsen er ikke en tilladelse, men alene en afgørelse om, at projektet ikke skal gennem en miljøvurderingsproces. Bygherre skal derfor sørge for, at de nødvendige tilladelser og dispensationer efter anden lovgivning for eksempel råstofloven er indhentet før projektet igangsættes.

¹ LBK nr. 4 af 31/2023: Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Screeningen er gennemført med udgangspunkt i det projekt, som ansøger har oplyst og på baggrund af de miljømæssige forudsætninger, der er gældende på screeningtidspunktet. Hvis projektet ændres i forhold til forudsætningerne, skal ansøger anmelde de påtænkte ændringer til regionskommunen, så regionskommunen kan vurdere, om ændringen udløser krav om miljøvurdering.

Sagens oplysninger

Ansøgningen er indsendt i henhold til miljøvurderingslovens § 19, hvoraf det fremgår, at bygherre før etablering, udvidelse eller ændring af projekter omfattet af lovens bilag 2 skal indgive en skriftlig ansøgning til den myndighed, der skal behandle ansøgningen.

Projektet er omfattet af miljøvurderingsloven, bilag 2, punkt 2a: Råstofindvinding fra åbne brud samt tørvegravning (projekter, som ikke er omfattet af bilag 1). Bornholms Regionskommune er myndighed.

Ved en screening foretager regionskommunen en vurdering efter kriterierne i miljøvurderingslovens bilag 6 af, om projektet må antages at kunne medføre en væsentlig påvirkning på miljøet og dermed er omfattet af krav om miljøvurdering og tilladelse (tidligere betegnet VVM-pligt).

Bornholms Regionskommune har gennemført en screening efter kriterierne i miljøvurderingslovens bilag 6. Screeningen fremgår af screeningsskemaet med kortbilag, vedlagt som bilag 1. Bygherres ansøgning er vedlagt som bilag 2.

Projektbeskrivelse

Det ansøgte projekt har til formål at indvinde granit på dele af matr.nr. 1x, Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorde, tilhørende ejendommen Moseløkkevej 9, 3770 Allinge.

Projektet gennemføres af Zurface A/S og matriklen ejes af Naturstyrelsen.

Projektet behandles også i henhold til råstofloven, der omhandler råstofindvinding.

Projektbeskrivelse fra ansøgningsmaterialet

Der er ansøgt om indvinding af Hammergranit på et cirka 2,1 ha stort område. Dette område er udlagt til råstofindvindingsområde nr. 2.2 Moseløkken i den gældende Råstofplan 2016. Forekomster af granit findes på dele af øen, men dette område er det eneste sted i Danmark som er udlagt til indvinding af den særlige Hammergranit. Der er søgt om at indvinde op til 6000 m³ årligt, hvor der brydes over grundvandsspejlet.

Projektets miljøpåvirkninger

Bornholms Regionskommune har screenet projektet efter kriterierne på bilag 6 til miljøvurderingsloven (se vedlagte screeningsskema). Herunder beskrives de væsentligste emner:

Natura-2000:

Ansøgningsområdet er beliggende på grænsen til Natura 2000-område nr. 184 Hammeren og Slotslyngen og grænser op til dette mod vest og syd. Grænsen overlapper, så mindre dele af ansøgningsområdet mod vest og syd er beliggende i Natura 2000-området. På de arealer i Natura 2000-området, som overlapper med ansøgningsområdet, er der ikke kortlagt

habitatnaturtyper eller levesteder for arter på udpegningsgrundlaget. Nærmeste kortlagte habitatnatur er et areal kortlagt som habitatnaturtypen egeblandskov, som er beliggende cirka 10 m fra ansøgningsområdets sydvestlige hjørne.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at arealet med egeblandskov ikke påvirkes af den ansøgte brydning, da arealet ligger uden for ansøgningsområdet, og da arealet er højereliggende, hvorfor der ikke kan ske nogen tilstrømning med overfladevand fra ansøgningsområdet til arealet.

Projektet vurderes at have en lokal påvirkning inden for projektområdet og vil hermed ikke påvirke Natura 2000-områderne.

Bilag IV-arter:

Træerne i ansøgningsområdet vurderes ikke at have en størrelse, som gør dem egnede som potentielle levesteder for flagermus, og der vurderes derfor ikke at være potentielle yngle- eller rasteområder for flagermus, som bliver påvirket af den ansøgte brydning.

Bornholms Regionskommune har under tidligere ansøgning (se øverst i afgørelsen) registreret markfirben i det eksisterende brud, og bygherre havde derfor konsulenter til at udføre undersøgelser af markfirbens forekomst og udbredelse i området, samt til at vurdere de forskellige dele af områdets egnethed som yngle- og rasteområder. Denne vurdering er tilpasset det nye projektområde og konsulentene vurderer, at den ansøgte brydningsaktivitet ikke vil inddrage nogle ynglesteder, og idet støjvolden i den østlige del af ansøgningsområdet ikke ændres som følge af det ansøgte, vil der heller ikke blive inddraget nogle rasteområder.

Bornholms Regionskommune er enig i konsulenternes vurdering af, at det ansøgte ikke medfører ødelæggelse eller beskadigelse af yngle- og rasteområder for eller forsætlig forstyrrelse eller drab på Bilag IV-arter.

Rødlistearter:

Der er i ansøgningsområdet registreret nogle rødlistede fuglearter. De ansøgte brydningsaktiviteter i området er en fortsættelse af den hidtidige aktivitet med brydning i samme mængde som hidtil. Den ansøgte brydning vurderes derfor ikke at give anledning til øget forstyrrelse af fugle i området. Der vil endvidere stadig være de elementer, som er i området i dag, i form af sø, klipper og mindre arealer med træer og krat.

Målsat overfladevand:

Projektområdet leder hverken til et målsat vandløb eller en målsat sø. Den nærmeste målsatte recipient er kystvandet, som er ca. 1,4 km vest for projektområdet.

Den kystnære del af Østersøen er målsat til god økologisk tilstand og god kemisk tilstand. Ifølge MiljøGIS vandområdeplaner 2021-2027 er den samlede økologiske tilstand ringe i den kystnære del af Østersøen. Det kan henføres til den økologiske tilstand for fytoplankton og ålegræs/vandaks, som er registreret som ringe. Den økologiske tilstand for bunddyr er god. Tilstanden for nationalt specifikke stoffer er god.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set for kystvandet, at projektet hverken vil forhindre mål opfyldelse eller bevirke en forringelse af den samlede tilstand eller en forringelse af de enkelte kvalitetslementer.

Høring

Ansøgningsskema og ansøgningsmateriale har været i høring hos berørte myndigheder fra 25. januar til 8. februar 2024. Bornholms Regionskommune har vurderet, at de berørte myndigheder er regionskommunen selv samt Bornholms Museum. Høringssvar er indarbejdet i screeningsskemaet i bilag 1.

Udkast til afgørelse sendes i høring hos ansøger og lodsejer i 4 uger samtidig med råstof tilladelsen fra den 19. marts til 16. april 2025.

Der er ikke indkommet nogen hørringsvar.

Offentliggørelse

Screeningsafgørelsen og det tilhørende screeningsskema og kort meddeles til sagens parter og offentliggøres samtidig på Bornholms Regionskommunes hjemmeside www.brk.dk senest den 28. maj 2025.

Klagevejledning

Afgørelsen om ikke miljøvurderingspligt kan påklages for så vidt angår retlige spørgsmål, jf. miljøvurderingsloven § 49, stk. 1. Miljø- og Fødevareklagenævnet er klageinstans.

Det kan være svært at afgøre, om der er tale om et retligt spørgsmål. I korthed kan siges, at retlige spørgsmål drejer sig om, hvorvidt reglerne i miljøvurderingsloven er overholdt.

Klageberettiget er Miljø- og ligestillingsministeren og enhver med retlig interesse i afgørelsen samt landsdækkende foreninger og organisationer, der som formål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og har vedtægter eller love, som dokumenterer deres formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet inden 4 uger fra afgørelsen er offentliggjort. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

Klagefristen er den 26. maj 2025.

Du klager via Klageportalen, som du kan finde link til på forsiden af klagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Du logger på som på øvrige offentlige systemer, typisk med MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. For offentlige myndigheder, foreninger og organisationer er gebyret på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

I Klageportalen sendes din klage automatisk først til Bornholms Regionskommune. Hvis Bornholms Regionskommune fastholder afgørelsen, sender Bornholms Regionskommune klagen videre til behandling i Miljø- og Fødevareklagenævnet via Klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning herom til den myndighed, der

har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videregiver herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan bestemme om en klage efter miljøvurderingslovens § 49, stk. 1 skal have opsættende virkning.

Du kan læse mere om gebyrordning og klage på [Nævnenes Hus](#).

Hvis sagen ønskes indbragt for domstolene, skal det ske inden for 6 måneder fra modtagelsen af afgørelsen.

Rikke Jørgensen
Geolog
Center for Miljø, Plan og Kultur
Bornholms Regionskommune

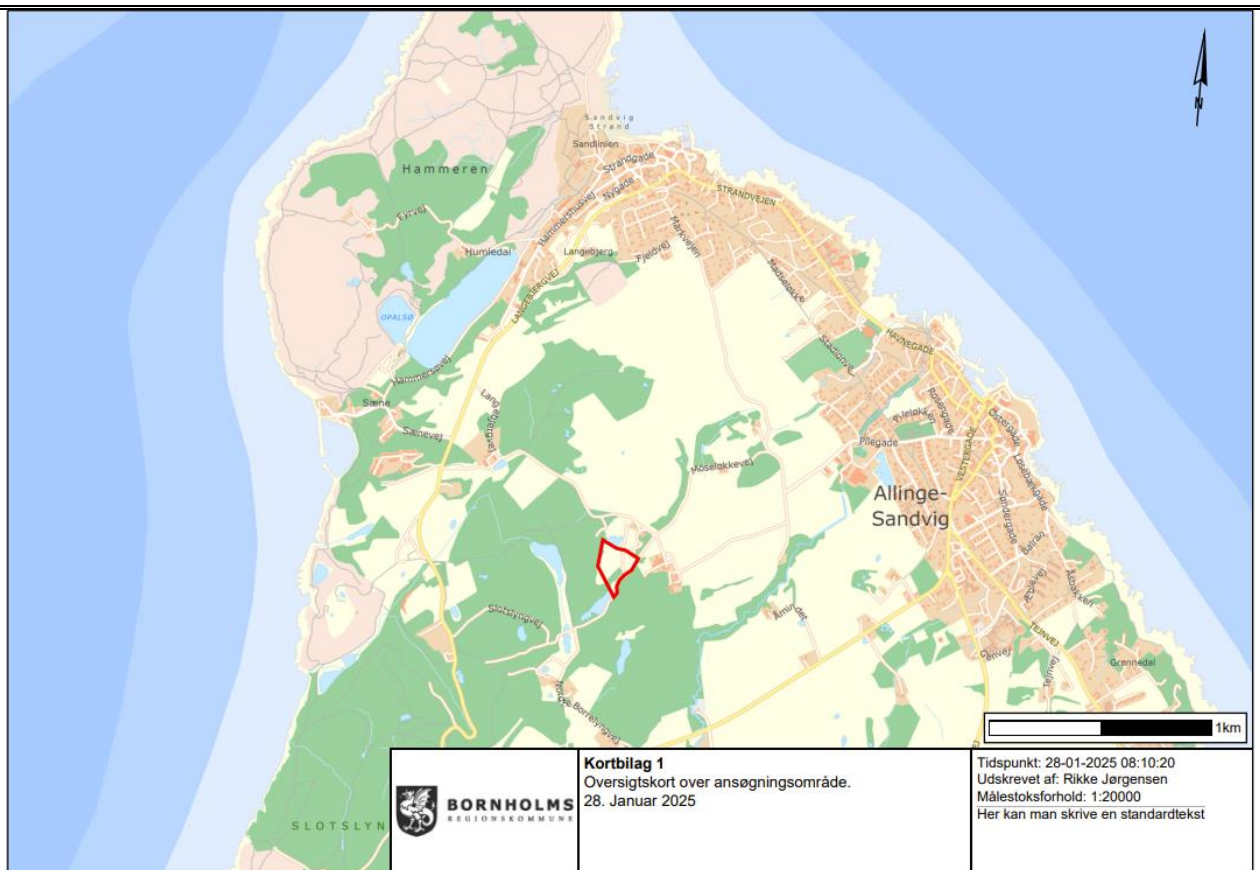
Bilag A - Skema til brug for screening (VVM-pligt)

Bornholms Regionskommune
 Center for Natur, Miljø og Fritid
 Natur og Miljø
 nmf@brk.dk
 www.brk.dk
 CVR: 26 69 63 48
 J. nr. 23/17833

Dato: 26. april 2025

Myndighed	Bornholms Regionskommune
Screening for miljøvurderingspligt	
Basis oplysninger	
Projektbeskrivelse – jf. anmeldelsen:	Der er ansøgt om tilladelse til indvinding af granit på et ca. 2,1 ha stort område. Dette område er udlagt i råstofplan 2016 som nummer 2.2. Der er granit flere steder på øen, men den særlige Hammer Granit findes kun på Hammerknuden. Der er søgt om indvinding af op til 6.000 m ³ årligt, hvor der brydes i en dybde af ca. 60 meter. Brydningsarbejdet er planlagt til at kun skulle udvide i dybden.
Navn og adresse på bygherre	Zurface A/S Prøvestenen B-vej 4 2300 København S
Bygherres kontaktperson og telefonnr.	Torben Enøe Rasmussen Telefon: 20 61 69 90 Email: ter@zurface.dk og konsulent Anette Petersen - GEON Telefon: 51 70 30 00 Email: ape@geologiognatur.dk
Projektets placering	Moseløkkevej 5 3770 Allinge del af matr.nr. 1x Hammersholm, Allinge-Sandvig Jorder
Projektet berører følgende kommuner	Bornholm Regionskommune

Oversigtskort

Kortbilag

De blå områder er brydningsområder, hvor gravearbejdet vil ske over flere etaper for at komme ned på samme niveau som søen ligger i.

De blå stiplede streger viser adgangsvejen og den brune streg viser hvor støjvolden er placeret.

Forholdet til miljøvurderingsloven ²	Ikke relevant	Ja	Bør undersøges	Nej	Tekst
Er anlægget opført på bilag 1 til miljøvurderingsloven				X	Hvis ja, er det obligatorisk VVM-pligtigt
Er anlægget opført på bilag 2 til miljøvurderingsloven		X			Hvis ja, skal der gennemføres en screening, hvis nej, er anlægget ikke omfattet af VVM-reglerne og skal derfor ikke screenes. Projektet er omfattet af pkt. 2a) Råstofindvinding fra åbne brud samt tørvegravning (projekter, som ikke er omfattet af bilag 1).
Anlæggets karakteristika:					
1. Arealbehovet i ha:					Ca. 2,1 ha
2. Er der andre ejere end bygherre?		X			Matriklen er ejet af Naturstyrelsen, som har givet tilladelse til indvinding.
3. Det bebyggede areal i m2 og bygningsmasse i m3					Der er ingen bygninger i projektet
4. Anlæggets maksimale bygningshøjde i m:					Der er ingen bygninger i projektet
5. Anlæggets kapacitet for så vidt angår flow og opbevaring af: Råstoffer – type og mængde: Mellemprodukter – type og mængde:					Granit – 6000 m ³ årligt Mellemprodukter og færdigvarer produceret i stenbruddet, opbevares i den sydøstlige del af indvindingsområdet.

² LBK nr. 973 af 25/06/2020: Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Færdigvarer – type og mængde:					Indvindingen stilles i bero såfremt oplagret materiale i området overstiger 15.000 m ³ fast klippe (svarer til ca. 24.000 m ³ løs klippe), indtil lageret er nedbragt til 10.000 m ³ fast klippe (svarer til 16.000 m ³ løs klippe)
6. Anlæggets kapacitet for strækingsanlæg:					Der er ikke strækingsanlæg i projektet
7. Anlæggets længde for strækingsanlæg:					Der er ikke strækingsanlæg i projektet
8. Anlæggets behov for råstoffer – type og mængde: I anlægsfasen: I driftsfasen:					Der er ingen anlægsfase da det er en fortsættelse af brydningsaktivitet. Der forventes et forbrug på ca. 3000 liter miljødiesel årligt til maskinerne og der bruges sprængstoffer til dele af brydningen.
9. Behov for vand – kvalitet og mængde: I anlægsfasen: I driftsfasen:					Der er ingen anlægsfase da det er en fortsættelse af brydningsaktivitet. Der kan være et vandingsbehov i forbindelse med støvdæmpning. Her bruges vand fra søen i bunden af bruddet. Der er givet dispensation, i den eksisterende tilladelse, til at sænke grundvand efter vandforsyningslovens § 26.
10. Forudsætter anlægget etablering af yderligere vandforsyningskapacitet:				X	Nej
11. Affaldstype og mængder, som følge af anlægget: Farligt affald: Andet affald:					Der opbevares ikke affald og kemikalier i graven. Smørepatroner, spildolie samt småt brændbart affald – små Mængder, der bringes til Zurface's stenbrud ved Klippeløkken, hvorfra det bortskaffes i henhold til affaldsregulativet.

Spildevand:					Der udledes ikke spildevand, men bortledes regnvand fra sø i bunden af bruddet og der er givet dispensation, i den eksisterende tilladelse, efter vandforsyningslovens § 26
12. Kræver bortskaffelse af affald og spildevand ændringer af bestående ordninger:				X	Affald: Affald bortskaffes i henhold til affaldsregulativet.
13. Overskrides de vejledende grænseværdier for støj:				X	De anvendte maskiner i grusgraven overstiger ikke Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for støj. Der vil i afgrænsede perioder bliver sprunget klippe fri med sprængstoffer. Da udregningerne altid sker som gennemsnit over 8 timer vil disse heller ikke overstige grænseværdierne.
14. Overskrides de vejledende grænseværdier for luftforurening:				X	De vejledende grænseværdier for luftforurening overskrides ikke.
15. Vil anlægget give anledning til vibrationsgener:				X	Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for vibrationer overstiges ikke.
16. Vil anlægget give anledning til støvgener:				X	Evt. støvdannelse bekæmpes med vanding af interne veje og produktionsdynger med videre og vil derfor ikke give anledning til støvgener.
17. Vil anlægget give anledning til lugtgener:				X	Råstofindvinding giver ikke anledning til lugtdannelse.
18. Vil anlægget give anledning til lysgener:				X	Projektet medfører ikke behov for belysning.
19. Må anlægget forventes at udgøre en særlig risiko for uheld:				X	I brydningsperioder opstiller Zurface A/S en mobil tank på 2500 liter diesel. Tanken er en overjordisk ståltank med spildbakke. Tankattest fremsendes forud for indvindingen. Både tankattest og spildbakke bidrager til at reducere risikoen for spild af diesel til jorden og dermed en reduceret risiko for jordforurening. Ved normal drift skiltes der udenfor området med, at det er privat område og ingen adgang. Når der sprænges er proceduren at lade et horn lyde 10 min. før sprængning og igen 5 min før. De folk, der arbejder i bruddet, afsøger samtidig området for at sikre at der ikke er nogen, der forsætligt overhører hornet og ikke kommer væk. Hornet

					sikrer både mandskabets opmærksomhed, samt virker som advarsel til eventuelle folk i området. Bornholms Regionskommune vurderer, at med de nævnte tiltag er risikoen for uheld begrænset og har ikke et omfang eller en karakter, der kan begrunde miljøvurderingspligt.
Anlæggets placering					
20. Forudsætter anlægget ændring af den eksisterende arealanvendelse:				X	Tilladelsen er i overensstemmelse med den overordnede planlægning for området – Det ansøgte område er beliggende inden for råstofvindingsområde nr. 2.2 (Moseløkken) udlagt i Råstofplan for Bornholm 2016.
21. Forudsætter anlægget ændring af en eksisterende lokalplan for området:				X	Projektområdet er ikke lokalplanlagt og projektet har ikke et omfang, der medfører lokalplanpligt.
22. Forudsætter anlægget ændring af kommuneplanen:				X	Projektet er ikke i strid med kommuneplanen. Projektområdet ligger dog indenfor følgende kortlagte arealer: Kulturmiljø landskab, Nationale industriarealer, Kystnærhedszonen, større sammenhængende landskaber, særligt værdifulde landskaber samt geologiske interesseområder. Disse behandles i punkt 33.
23. Indebærer anlægget behov for at begrænse anvendelsen af naboarealer ud over hvad der fremgår af gældende kommune- og lokalplaner:				X	Projektet vil ikke begrænse brugen af naboarealer.
24. Vil anlægget udgøre en hindring for fremtidig anvendelse af områdets råstoffer og grundvand:		X			Råstoffer: Projektet vil fjerne en større mængde råstoffer, så den samlede mængde vil blive mindre. Jf. Råstofloven skal området udtømmes for den anvendelige ressource før efterbehandling. Dette projekt dækker dog kun et mindre areal af det udlagte område i råstofplanen.
				X	Grundvand: Projektet medfører ikke hindring af fremtidig anvendelse af grundvand.
25. Indebærer anlægget en mulig påvirkning af sårbare vådområder:				X	Projektområdet er ikke beliggende inden for sårbare vådområder.

26. Er anlægget tænkt placeret inden for kystnærhedszonen:		X			PLAN vurderer, at projektet ikke påvirker kystlandskabet. Kystnærhedszonen giver således ikke anledning til planlægning.
27. Forudsætter anlægget rydning af skov:				X	Der skal ikke ryddes skov i projektet, men da en del af området ligger indenfor kortlagt fredskov, har ansøger søgt Miljøministeriet om tilladelse til at bryde på området.
28. Vil anlægget være i strid med eller til hinder for etableringen af reservater eller naturparker:				X	Projektområdet er ikke beliggende i naturpark, reservat eller lignende. Bornholms Regionskommune er ikke bekendt med, at der skulle være planer om at etablere sådanne i området.
29. Tænkes anlægget placeret i Vadehavsområdet:				X	Ikke relevant
30. Kan anlægget påvirke registrerede, beskyttede eller fredede områder – Nationalt:				X	<u>Beskyttet natur i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3:</u> Bornholms Regionskommune besigtigede området den 11. april 2024. Der er ikke registreret § 3-beskyttet natur inden for det ansøgte brydningsområde. Nord for det ansøgte brydningsområde, i det eksisterende bruds laveste område, stod der vand, ligesom det også fremgår af luftfotos. Der stod en pumpe, som pumpede vand herfra. Zurface har fortalt, at pumpen sættes i gang hver uge, hvis der står vand, så det sikres, at området kan holdes tørt. Pumpes der ikke, vil der komme til at stå mere vand i bunden af bruddet. Denne 'sø' fremstod helt bar uden nogen form af plantevegetation, hvilket stemmer overens med, at den jævnligt pumpes tør. Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at der er tale om en midlertidig samling af vand, som løber til det laveste område i bruddet, og idet vandet jævnligt pumpes væk, er der ikke udviklet nogen tegn på en egentlig sø. Idet råstofindvindingen i området ikke er afsluttet, og idet der ikke har udviklet sig et

Internationalt (Natura 2000):					naturligt plante- og dyreliv, er vandsamlingen ikke omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Idet den ligger uden for det ansøgte brydningsområde, vil der endvidere ikke ske nogen påvirkning af den i forbindelse med den ansøgte aktivitet. Syd for det ansøgte brydningsområde er en beskyttet sø og omkring denne er der registreret beskyttet mose. Det vand, der pumpes op fra bunden af bruddet, føres via en slange ned til den sydlige del af brydningsområdet, hvor det løber ned i et hul og ender i den beskyttede sø syd for området. Søen og mosen vurderes ikke at blive påvirket væsentligt af dette. Der vurderes ikke at ville ske nogen ændring af denne praksis i forbindelse med den ansøgte brydningstilladelse. Brydningsaktiviteten vil foregå i den nordvestlige del af ansøgningsområdet ca. 125 m nord for søen og mosen og vil således ikke påvirke disse. Det er derfor Bornholms Regionskommunes vurdering, at det ansøgte ikke medfører en væsentlig påvirkning på de § 3-beskyttede områder umiddelbart syd for stenbruddet. X <u>Natura 2000:</u> Ansøgningsområdet er beliggende på grænsen til Natura 2000-område nr. 184 Hammeren og Slotslyngen og grænser op til dette mod vest og syd. Grænsen overlapper, så mindre dele af ansøgningsområdet mod vest og syd er beliggende i Natura 2000-området. Natura 2000-området udgøres af et habitatområde, som dækker hele Natura 2000-området samt et fuglebeskyttelsesområde, som kun dækker en smal bræmme langs klippekysten i den vestlige del af området og dermed ikke arealet, som grænser op til og overlapper med ansøgningsområdet. På udpegningsgrundlaget for habitatområdet er en række naturtyper samt arten stor
--------------------------------------	--	--	--	--	---

				vandsalamander. På udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet er alene arten vandrefalk. På de arealer i Natura 2000-området, som overlapper med ansøgningsområdet, er der ikke kortlagt habitatnaturtyper eller levesteder for arter på udpegningsgrundlaget. Nærmeste kortlagte habitatnatur er et areal kortlagt som habitatnaturtypen egeblandskov, som er beliggende ca. 10 m fra ansøgningsområdets sydvestlige hjørne. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at arealet med egeblandskov ikke påvirkes af den ansøgte brydning, da arealet ligger uden for ansøgningsområdet, og da arealet er højereliggende, hvorfor der ikke kan ske nogen tilstrømning med overfladevand fra ansøgningsområdet til arealet. Vandrefalk er i 2022 og 2023 registreret overflyvende over bruddet. Arten er også registreret mange andre steder i området Hammeren og Slotslyngen. Bornholms Regionskommune vurderer, at de stejle klippesider i bruddet, som er opstået på grund af tidligere brydning, potentielt kan udgøre et levested for vandrefalk. I takt med at brydningen skrider frem, vil der opstå flere stejle klippesider. Efterbehandlingsplanen sikrer, at der bevares stejle klippesider på flere sider. I dag er der aktivitet både i det eksisterende brud og på klippevæggene i den nordlige ende af det eksisterende brud, hvor der er et stort antal klatreruter, som er åbne for klatrere, og der er efter Bornholms Regionskommunes kendskab ikke ynglende vandrefalke i bruddet. De ansøgte brydningsaktiviteter i området er en fortsættelse af den hidtidige aktivitet med brydning i samme mængde som hidtil. Den ansøgte brydning vurderes derfor ikke at give anledning til øget forstyrrelse af eventuelle vandrefalke i området.
--	--	--	--	---

Forventes området at rumme beskyttede arter efter bilag IV:				X	Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at det ansøgte ikke medfører en væsentlig påvirkning af Natura 2000-området og de arter og naturtyper, som er på udpegningsgrundlaget for området. <u>Bilag IV-arter:</u> Bilag IV-arter er arter optaget på habitatdirektivets Bilag IV. Arterne er særligt strengt beskyttede. Bilag IV-arter, som forekommer på Bornholm, er bl.a. arter af flagermus, paddearterne løvfrø, springfrø, strandtudse, grønbroget tudse og stor vandsalamander, arter af vandkalve og guldsmede samt markfirben. Bornholms Regionskommune har gennemgået de tilgængelige databaser Naturbasen og Arter for registreringer af Bilag IV-arter i og omkring ansøgningsområdet. Træerne i ansøgningsområdet vurderes ikke at have en størrelse, som gør dem egnede som potentielle levesteder for flagermus, og der vurderes derfor ikke at være potentielle yngle- eller rasteområder for flagermus, som bliver påvirket af den ansøgte brydning. Bornholms Regionskommune har registreret markfirben i det eksisterende brud, og bygherre har derfor haft konsulenter til at udføre undersøgelser af markfirbens forekomst og udbredelse i området samt til at vurdere de forskellige dele af områdets egnethed som yngle- og rasteområder. Bornholms Regionskommune har modtaget konsulentrapporten. Det fremgår af rapporten, at der er foretaget besigtigelser med henblik på at observere markfirben i midt-maj og primo-
--	--	--	--	-----------------	--

				juni 2024. Tidspunkterne er i overensstemmelse med de tekniske anvisninger for overvågning af markfirben, og det fremgår, at vejrforholdene har været optimale. Der er suppleret med data fra en kommunal besigtigelse i primo maj 2024, hvor der blev registreret markfirben. Resultaterne fra besigtigelserne viser, at arten forekommer og yngler i den nordøstlige del af Moseløkken stenbrud, hvor der er registreret både voksne og unger, men arten er ikke registreret indenfor det ansøgte brydningsområde. Konsulenterne har på baggrund af observationerne af markfirben samt en vurdering af områdets karakter udpeget seks delområder i det eksisterende brud, som vurderes potentielt at udgøre yngle- eller rasteområder for markfirben. De seks delområder ligger i den nordøstlige del af bruddet alle uden for det ansøgte brydningsområde på nær ét område, som ligger i den østlige del af det ansøgte brydningsområde. Endvidere grænser flere af delområderne mod nord op til det ansøgte brydningsområde. Grundet den korte distance imellem områderne og gode spredningsmuligheder via sandede veje, vurderer konsulenterne, at der er tale om en enkelt bestand på tværs af områderne. Delområderne, som ligger nord for ansøgningsområdet, ligger i et tidligere brydningsområde, der er delvist tilvokset med vegetation, træer og buske. Det er i flere af disse delområder, at der er registreret markfirben. Alle disse levesteder forekommer på arealer med tidligere brydningsaktivitet, som har skabt betingelserne for, at arten kunne kolonisere efter indvinding ved at eksponere råjord og skabe soleksponerede skråninger. Delområdet, som ligger inde i det ansøgte brydningsområde, er en støjvold, der er udformet som et højt dige, der løber fra
--	--	--	--	--

					sydvest til nordøst, på ca. 800 m². Diget er relativt stejlt og lavet af sand, grus og mindre sten, der tilbyder gode muligheder for solbadende individer af markfirben, da der er adgang både til morgen- og eftermiddagssol fra øst og vest. Delområdet ligger primært indenfor ansøgningsområdet. Der er også rastemuligheder i form af stenbunker i den nordlige del af diget og buskvækst, primært gyvel, i den sydlige del. Der blev ikke fundet markfirben ved besigtigelserne, men det vurderes at udgøre et potentielt rasteområde dog ikke yngleområde, da der mangler egnede æglægningssteder. Ansøgningsområdet er i store dele vegetationsløst og består af bare klippeflader og klippeblokke. I den sydlige ende af området er der nogle partier med træer. I den østlige del af ansøgningsområdet er den oven for omtalte støjvold. Det er konsulenterne samlede vurdering, at den ansøgte brydningsaktivitet ikke vil inddrage nogle ynglesteder, og idet støjvolden i den østlige del af ansøgningsområdet ikke ændres som følge af det ansøgte, vil der heller ikke blive inddraget nogen rasteområder. Brydningsaktiviteten vil grænse op til delområder nord for ansøgningsområdet, hvor markfirben er registreret. Der kan derfor potentielt være en risiko for forsætligt drab på individer, der måtte indvandre i ansøgningsområdet. Dette vurderes dog af konsulenterne som værende usandsynligt, eftersom brydningsområdet ikke er af interesse for markfirben. Manglen på interesse skyldes blandt andet, at området mangler vegetation og gode rasteområder for markfirben. Det vurderes, at hvis markfirben vil bevæge sig mod støjvolden, som vurderes at være det eneste sted af interesse for markfirben i ansøgningsområdet, vil de
--	--	--	--	--	--

					sandsynligvis bevæge sig udenfor brydningsområdet i delområderne nord for ansøgningsområdet og herfra ind mod støjvolden. Dette underbygges af, at der ikke blev fundet nogle individer indenfor ansøgningsområdet, og der blev heller ikke fundet nogen i og omkring støjvolden. Det er på baggrund heraf konsulenternes samlede vurdering, at den økologiske funktionalitet for markfirben i bruddet ikke forringes som følge af det ansøgte. Det er derimod vurderet, at når områderne i den sydlige del af Moseløkken løbende er færdige med brydningsaktivitet, vil der være skabt betingelser for, at markfirben vil kunne kolonisere området, grundet eksponeret råjord og soleksponerede skråninger. Idet der ikke blev fundet nogle individer indenfor ansøgningsområdet, vurderes der ikke at være risiko for forsætligt drab på individer. Bornholms Regionskommune er enig i ovenstående vurdering. Kommunen vurderer, at undersøgelserne er foretaget inden for egnede undersøgelsestidspunkter, og at undersøgelserne tilsammen giver tilstrækkelig viden om markfirben i området, idet der er registreret både voksne og unger, og idet der også er foretaget en vurdering af områdets potentielle yngle- og rasteområder, som er indtegnet som delområder på kort. Bornholms Regionskommune er enig i, at den ansøgte aktivitet ikke vil berøre yngle- og rasteområder for markfirben. Den ansøgte brydning i ansøgningsområdet vil foregå i den nordvestlige del af ansøgningsområdet og vil ikke berøre støjvolden i den østlige del, som vurderes at være det eneste potentielt egnede yngle- eller rasteområde inden for ansøgningsområdet. Hermed vil det ansøgte ikke ødelægge eller beskadige yngle- og rasteområder for markfirben.
--	--	--	--	--	--

					I forhold til risikoen for forsætligt drab på eller forstyrrelse af markfirben, er Bornholms Regionskommune enig i vurderingen af, at det ansøgte brydningsområde ikke udgør en vandrerute for markfirben. Hele den nordlige del af ansøgningsområdet, som grænser op til de registrerede levesteder for markfirben, er vegetationsløst og består af bare klippeflader og klippeblokke som følge af den fortløbende brydningsaktivitet i området. Bornholms Regionskommune vurderer som konsulenterne, at området er uden interesse for markfirben, idet det mangler vegetation, og dermed ikke er interessant som forurageringsområde, og idet det mangler raste- og skjulesteder, hvorfor det er risikabelt for markfirben at opholde sig i området. Som konsulenterne vurderer, er det også Bornholms Regionskommunes vurdering, at markfirben vil sprede sig gennem områderne nord for ansøgningsområdet, hvor der er vegetation, og herfra eventuelt over til støjvolden. Denne ligger i kanten af brydningsområdet og bliver som beskrevet ikke påvirket af den ansøgte aktivitet. Den ansøgte aktivitet vurderes derfor ikke at medføre risiko for forsætligt drab på eller forstyrrelse af markfirben. Bornholms Regionskommune er enig i konsulenternes vurdering af, at når områderne i den sydlige del af Moseløkken er færdige med brydningsaktivitet, vil der være skabt betingelser for, at markfirben vil kunne kolonisere området, grundet eksponeret råjord og soleksponerede skråninger. Det er på baggrund af ovenstående Bornholms Regionskommunes vurdering, at det ansøgte ikke medfører ødelæggelse eller beskadigelse af yngle- og rasteområder for eller forsætlig forstyrrelse eller drab på Bilag IV-arter.
--	--	--	--	--	---

Forventes området at rumme danske rødlistearter:				X	<u>Rødlistede arter</u> Der er i ansøgningsområdet registreret nogle rødlistede fuglearter. De ansøgte brydningsaktiviteter i området er en fortsættelse af den hidtidige aktivitet med brydning i samme mængde som hidtil. Den ansøgte brydning vurderes derfor ikke at give anledning til øget forstyrrelse af fugle i området. Der vil endvidere stadig være de elementer, som er i området i dag, i form af sø, klipper og mindre arealer med træer og krat. Digesvale er registreret som ynglende i området. Ifølge artsfredningsbekendtgørelsen må digesvalereder ikke ødelægges i perioden 1. april-31. august.
31. Kan anlægget påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer allerede er overskredet: Overfladevand:				X	Ifølge kommunens kortbilag er der hverken registreret åbne eller rørlagte vandløb indenfor projektområdet. Der er heller ikke registreret dræn. Der er en enkeltmands sø, det vil sige en sø som kun findes på én matrikel, registreret indenfor projektområdet. De naturlige strømningsveje indikerer, at vandet strømmer gennem området fra nord mod syd. Vandet ledes udenom søen mod den nærmeste recipient, en sø, som ligger ca. 80 m syd for projektområdets nedre afgrænsning, som leder til et vandløb, der afvander mod vest og har udløb nord for Mølledam. <u>Påvirkning af nedstrøms målsatte vandområde</u> Projektområdet leder hverken til et målsat vandløb eller en målsat sø. Den nærmeste målsatte recipient er kystvandet, som er ca. 1,4 km vest for projektområdet. Den kystnære del af Østersøen er målsat til god økologisk tilstand og god kemisk tilstand. Ifølge MiljøGIS vandområdeplaner 2021-2027 er den samlede økologiske

Grundvand:				X	tilstand ringe i den kystnære del af Østersøen. Det kan henføres til den økologiske tilstand for fytoplankton og ålegræs/vandaks, som er registreret som ringe. Den økologiske tilstand for bunddyr er god. Tilstanden for nationalt specifikke stoffer er god. Her ses rapporten fra Novanas overvågningsprogram, som beskriver den økologiske tilstand og den kemiske tilstand. Vurdering - I ansøgningen fremgår det, at der ikke udledes spildevand, men bortledes regnvand fra en sø i bunden af bruddet og der søges om fortsættelse af gældende tilladelse hertil, samt på samme vilkår som hidtil. Det fremgår desuden, at der alene anvendes vand til støvbekæmpelse. Vandet suges fra regnvandssø med dykpumpe. Vandløbsmyndigheden kender ikke til de vilkår som er opstillet i forbindelse med tilladelsen. Da projektet antages at bevirke en øget bortledning af regnvand fra søen, som kan påvirke nedstrøms recipienter skal det sikres, at støvet når at sedimentere før vandet pumpes videre. Såfremt ovenstående efterleves, vurderer vandløbsmyndigheden at projektet ikke vil have en væsentlig indvirkning på nedstrøms målsatte recipient og overfladevand generelt. Det vurderes samlet set for kystvandet, at projektet hverken vil forhindre målopfyldelse eller bevirke en forringelse af den samlede tilstand eller en forringelse af de enkelte kvalitetsselementer. Drikkevand: Virksomheden ligger i et område med særlige drikkevandsinteresser og i nærheden af en privat vandindvinder. I tidligere tilladelse er det vurderet at råstofgravningen ikke udgør en risiko for dette.
-------------------	--	--	--	----------	--

Naturområder:				X	En udvidelse af graveområdet mod vest vil ikke give anledning til en anden vurdering.
Boligområder (støj/lys og Luft):				X	Projektet vurderes ikke at påvirke naturområder med fastsatte miljøkvalitetsnormer. Projektet ligger i et område med spredt bebyggelse og vurderes ikke at medføre støj-, lys- eller lugtgener.
32. Tænkes anlægget etableret i et tæt befolket område:				X	Området omkring råstofområdet består af skov og spredte gårde/boliger. Der ligger 4 ejendomme indenfor 500 meter af bruddet. Der udføres nabohøring og stilles vilkår i råstoftilladelsen om støj og støv jf. Råstofloven.
33. Kan anlægget påvirke:					
Historiske landskabstræk:				X	Den brydning der skal ske i den nordlige del ligger indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjer, og vil derfor kræve dispensation fra §18 i naturbeskyttelsesloven. Det vurderes umiddelbart, at der kan gives dispensation med begrundelse i at det er brydning i et eksisterende brud, der har været der i mange år. Dvs. at udsigten fra og indsigten til fortidsminderne og det kulturmiljø de er en del af ikke påvirkes væsentligt. Fortidsminderne er helleristningssten, som er fundet og fredet indenfor nyere tid. De ligger i marken nord for bruddet. Bornholms Museum gør opmærksom på områder indenfor tilladelsen som skal undersøges af dem inden brydning – disse ligger dog ikke i selve brydningsområdet.
Kulturelle landskabstræk:				X	Projektområdet ligger i kulturmiljøet Knægten-Madsebakke Stenhøj. Der er lige udenfor det aktive brydningsområde

Arkæologiske værdier/landskabstræk:					fundet helleristninger, men der er ikke tidligere fundet fortidsminder indenfor brydningsområdet. Bornholms Regionskommune vurderer på den baggrund at projektet ikke medfører en væsentlig påvirkning på de kulturelle landskabstræk.
Æstetiske landskabstræk:				X	Bornholms Museum har ønsket god tid til arkæologiske undersøgelser, da der i lokalområdet er fundet artefakter, dog er der ikke tidligere fundet artefakter i indvindingsområdet. Dette er i overensstemmelse med vilkår i råstofstilladelsen, som foreskriver at Bornholms Museum skal informeres senest 4 uger inden der afrømmes muld og overjord med henblik på aftale om evt. arkæologiske. Påvirkningen vurderes ikke at have et omfang eller en karakter, der kan begrunde miljøvurderingspligt.
Geologiske landskabstræk:			X	X	Området ligger indenfor "Særligt værdifuldt landskab" og "større sammenhængende landskab". Ud fra de oplysninger menes det ikke at det vil have afgørende betydning. Dette begrundes i: • at det er et eksisterende brud, hvor driften fortsætter. Selve bruddets udtryk, som del af det omgivende landskab ændres ikke væsentligt. • At principperne i efterbehandlingsplanen ser hensigtsmæssige ud. • Der er mange år til den endelig efterbehandlingsplan skal udføres, og den kan tilpasses og detaljeres hensigtsmæssigt til den tid i forhold til den landskabelige påvirkning. Projektområdet er udpeget som særligt geologisk interesseområde grundet granitten og sprækkedalene. Den

					fortsatte brydning vil blotlægge granitten så den er lettere tilgængelig og der løber ikke sprækkedale gennem projektområdet.
34. Kan anlægget påvirke oversvømmelsesrisiko				X	Graveområdet ligger i kote 90 og der er ikke risiko for oversvømmelse grundet indvindingen. Derimod kan graven indeholde vand ved voldsomme vejrhændelser.
Kendetegn ved den potentielle miljøpåvirkning					
35. Er området, hvor anlægget tænkes placeret, sårbar overfor den forventede miljøpåvirkning:				X	De forventede miljøpåvirkninger (kryds i rødt felt) fremgår af ovenstående som: Anden ejer end indvinder (punkt 2): Naturstyrelsen som er ejer af matriklen har underskrevet ansøgningen og givet tilladelse. Råstoffer (punkt 24): Mængden af råstoffer indenfor det ansøgte område forventes mindsket, men det er udlagt i råstofplanen som indvindingsområde. Landskabstræk - geologisk (punkt 33): Råstofgravning er en irreversibel proces. Når først råstofferne er fjernet er landskabet ændret for altid. Efterbehandlingsplanen tager højde for en pæn efterbehandling af området i overensstemmelse med den gældende råstofplan. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering at Projektområdet ikke er sårbart overfor de forventede miljøpåvirkninger.
36. Er der andre anlæg eller aktiviteter i området, der sammen med det ansøgte medfører en påvirkning af miljøet (Kumulative forhold):				X	Projektområdet udgør ca. 2,1 ha. Der er tale om en fortsættelse af en tidligere brydningsaktivitet. Der er ikke andre aktiviteter i umiddelbar nærhed, der sammen med

					råstofindvindingen vil kunne påvirke det omgivende miljø væsentligt, herunder i støj-, støv-, og trafikuhensende.
37. Er der andre kumulative forhold?				X	Bornholms Regionskommune er ikke bekendt med planlægning, der muliggør andre anlæg eller aktiviteter, der kan medføre kumulative forhold der sammen med råstofindvindingen vil kunne påvirke det omgivende miljø væsentligt.
38. Den forventede miljøpåvirknings geografiske udstrækning i areal:					Naboejendomme vil blive påvirket af trafikken til og fra området som hidtil, samt støjen fra sprængninger. Bornholms Regionskommune vurderer, at det ikke er en væsentlig påvirkning.
39. Omfanget af personer der forventes berørt af miljøpåvirkningen:					Der er forholdsvis få naboer til råstofgraven jf. punkt 32.
40. Vil den forventede miljøpåvirkning række ud over kommunens område:				X	Projektets miljøpåvirkninger er lokale og rækker ikke ud over kommunens grænser.
41. Vil den forventede miljøpåvirkning berøre nabolande:				X	Projektets miljøpåvirkninger er lokale og rækker ikke ud over landets grænser.
42. Forventes miljøpåvirkningerne at kunne være væsentlige –					
Enkeltvis:				X	Kommunen vurderer, at den ønskede råstofindvinding vil medføre mindre miljøpåvirkninger, som enkeltvis ikke kan anses for væsentlige.
Eller samlet:				X	Kommunen vurderer, at den ønskede råstofindvindings enkelte miljøpåvirkninger ikke samlet set kan anses for væsentlige.
43. Må den samlede miljøpåvirkning betegnes som kompleks:				X	Der er ganske få miljøfaktorer, der vurderes at kunne blive påvirket, og påvirkningerne vurderes ikke væsentlige.
44. Er der stor sandsynlighed for miljøpåvirkningen:		X			Sandsynligheden er stor, da der er mangel på denne type råstoffer, og indvinder vil gå i gang, lige så snart de har tilladelsen.
45. Er påvirkningen af miljøet –					

Varig:		X			Tilladelse til indvinding gives på 10-årig basis. Ved udløb af råstoftilladelse, kan ansøges om en ny. Når der ikke er mere råstof at indvinde ophører driften og der efterbehandles i op til et år efter. Når der er efterbehandlet, forventes tilstanden at være varig.
Hyppig:		X			Der søgt om driftstider hver dag, med undtagelse af helligdage og skolernes sommerferie.
Reversibel:				X	Omgivelserne påvirkes af brydningen indtil området er færdigudvundet – denne tidshorisont afhænger af hvor hurtigt råstofferne kan afhændes. Råstofindvinding er en irreversibel proces, når først råstofferne er fjernet er området geologisk set såvel som landskabsmæssigt ændret for altid. Vilkår om efterbehandling tager vare på at det efterbehandlede stenbrud tilpasses det omkringliggende landskab bedst muligt og de geologiske interesser bevares.
Konklusion					

Giver resultatet af screening anledning til at antage, at det anmeldte projekt vil kunne påvirke miljøet væsentligt, således at det er VVM-pligtigt:				x	Bornholms Regionskommune vurderer, at projektet ikke er miljøvurderingspligtigt. Afgørelsen er begrundet i: • At graveområdet ligger indenfor et i råstofplanen udpeget råstofvindingsområde • At projektet ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder • At projektet ikke vil påvirke individer af bilag IV-arter eller deres yngle- og rasteområder væsentligt • At projektet ikke strider mod den planlægningsmæssige anvendelse af området • At projektet ikke forringer tilstanden af overfladevandområder og grundvandsforekomster eller hindrer opfyldelse af fastlagte miljømål for disse • At der samlet set vurderes ikke at være væsentlige miljøpåvirkninger af projektet • At graveområdet er på 2,2 ha, hvilket er væsentligt under de 25 ha som udløser obligatorisk miljøvurderingspligt
---	--	--	--	-----------------	--

Dato: 28. april 2025

Sagsbehandler: Rikke Jørgensen Geolog ved Center for Miljø, Plan og Kultur